І чужому научайтесь
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 48. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 12-го БЕРЕЗНЯ 1964 — 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MARCH 12, 1964 No. 48. VOL. LXXI.

ЛАДЖ ЗДОБУВ НЕСПОДІВАНУ ПЕРЕМОГУ В ПРАВИБОРАХ В НЮ ГЕМПШИР

ГОЛДВОТЕР ЗАЙНЯВ ДРУГЕ, РОКЕФЕЛЛЕР ТРЕТЄ, А НІКСОН ЧЕТВЕРТЕ МІСЦЕ

Конкорд, Ню Гемпшир. — Перші правибори в дні 10-го березня в цьогорічній виборчій кампанії були великою сенсацією, бо найбільше голосів здобув амбасадор до Південного В'єтнаму Генрі Кебот Ладж, прізвище якого не було на виборчому списку, і виборці мусіли його вписувати. Інші, зголошені кандидати, хоч сподівалися певної перемоги, здобули дальші місця. Згідно із радіовим повідомленням в ранніх годинах в середу 11-го березня вислід правиборів представляється так: Ладж — понад 30 000 голосів; сенатор Беррі Голдвотер — 19 600; губернатор Нелсон А. Рокефеллер — 18 300; колишній віце - президент Ричард М. Ніксон — 14 000; сенаторка Марґарет Чейс Смит — 2 700 і Гарольд Стассен — 1 200. Амбасадор Ладж заявив після правиборів, що він не приїжджає до ЗДА і залишається на своєму пості. Такий вислід республіканського голосування не мав впливу на рішення двох чолових республіканських кандидатів — Рокефеллера і Голдвотера. Обидва вони заявили ще перед виборами, що незалежно від висліду голосування вони і надалі змагатимуться за найменування їх кандидатами на найвище в цій країні становище. Рокефеллер вже в середу 11-го березня відлетів до Каліфорнії, щоб там вести кампанію перед правиборами, в яких він бере участь. Голдвотер не є вдоволений із висліду правиборів. Він сподівався на початку правиборчої кампанії, що виграє правибори більшістю у відношенні 4:1; при кінці кампанії він дещо опустив із своєї певности та сподівався дістати 40% відданих голосів, але вислід виборів показав, що навіть і того він не здобув. Політичні аналітики твердять, що Голдвотерова консервативна програма відогнала від нього виборців. Арізонський сенатор є проти соціяльного забезпечення, його становище в справі податків і його заяви, що ЗДА повинні залишити Об'єднані Нації — не подобалися виборцям, між якими є велике число тих, що живуть із пенсії соціяльного забезпечення. — Голдвотер ввесь час твердив із своїми прихильниками, що тільки явно консервативна програма Республіканської партії може дати республіканцям перемогу. Вислід з правиборів показав, що воно не є так, бо між республіканцями є виборці, які воліють ліберальну програму. Ладжа вважають за представника ліберального крила Республіканської партії. Вислід свідчить, що виборці цікавляться правиборами, бо до виборчих бюр треба було йти або їхати під час сніговії, яка зовсім не заохочувала до того, щоб виборці сповняли свої обов'язки. Демократичні виборці вписували прізвища Линдон Б. Джансона — як кандидата на президента, і Роберта Ф. Кеннеді — як кандидата на віце - президента. Ні один із них не зголосив був своєї кандидатури. Джансон дістав понад 10 000 голосів, а Кеннеді понад 8 000. Дехто боявся, що Кеннеді може дістати більше голосів від Джансона, і це не було б приємним для Президента.

Маніфестація української молоді відбулася біля пам'ятника Т. Шевченка в Клівленді

Клівленд, Огайо. — (зрв) Шевченківська Маніфестація Української Молоді стейту Огайо відбулась тут у неділю, 8-го березня 1964, о год. 2:30 після полудня в Городі Української Культури біля пам'ятника Тарасові Шевченкові, який різьбила рука О. Архипенка й що його відкрито в Клівленді 2-го червня 1940-го року. Керував маніфестацією мґр. Богдан Футей, який після відспівання „Заповіту" закликав у своєму святочному слові українську молодь у ЗДА до вивчення творчої спадщини Т Шевченка, як підстави духовости нашої молоді у цій країні. Звернення до української молоді в англійській мові виголосив Михайло А. Фіґен, член Конґресу ЗДА. Він авторитетно запевнив нашу виховану в Америці молодь, що Тарас Шевченко був єдиним того роду чемпіоном повної свободи всіх людей та державної незалежности всіх націй, а на здійснення Шевченкового заповіту чекають не тільки українці, але мільйони не-московських народів у СССР. І хоч з 1923 року червоні москалі — говорив М. А. Фіґен — знищили ідеал Т. Шевченка, незалежну Українську Державу, віра, що не-московські, поневолені народи ще проголосять Т. Шевченка пророком їхньої свободи остає завжди викликом нашого часу. До активної участи в політичному житті Америки закликали українську молодь у своїх промовах Іван Білинський, радний міста Клівленку, та Тарас Шмаґала, який був шефом протоколу маніфестації. Англомовну рецитацію Шевченкового „Мені однаково" виголосила Арка Мельник. „Івана Підкову" в українській мові рецитував Ігор Оліяр. Вони обидвоє є учениками середніх шкіл Клівленду. Під час маніфестації Клівленд був вкритий важкими оловяними хмарами та весняним дощем. Тому у Городі Української Культури в Клівленді зібралось не більше, як 200 представників української молоді та громадянства. В достойний спосіб зложили великі китиці квітів під пам'ятником Шевченка представники Пласту, СУМА з Клівленду, Парми й Акрону, та місцевої рідношкільної молоді.

В АМЕРИЦІ

● **Президентська Комісія** під проводом головного судді Найвищого Суду Ірла Воррена переслухала агентів секретної служби, які їхали як охорона президента Кеннеді в дні 22-го листопада, коли вбито Президента та поранено губернатора Тексасу Коннелі. Агент Рей Г. Келлермон їхав на переднім сидженні того самого авта, в якому їхали Президент і тексаський губернатор. На переслуханні члени Комісії оглядали передню шибу того авта, в якому їхав Президент того трагічного дня.

● **Сенат** більшістю 46-ох до 44-ох голосів відкинув республіканську поправку до фармерського законопроєкту, щоб обмежити імпорт воловини та інших родів м'яса. Республіканці домагалися визначити квоти на імпорт воловини, телятини і баранини, щоб охороняти домашню продукцію.

● **Пасажирський літак** із 30 особами впав на дім, в якому було 6 осіб, але щасливим випадком в цій катастрофі недалеко Шикаґо згинула тільки одна особа — помічник пілота, а пілот був поранений. Поранений був ще один із 28 пасажирів.

● **В Сенатській Комісії Правил** продовжувалися переслухання в справі колишнього секретаря демократичної більшости в Сенаті Роберта Бейкера, і під час цього виявилося, що Бейкер дістав був різдвяний дарунок від Роберта Томпсона — великий сафіровий перстень величини одноцентової монети. Бейкер діставав численні подарунки: горілку, цукерки й овочі від різних осіб.

ПРАВИБОРИ В НЮ ГЕМПШИР

Правибори у стейті Ню Гемпшир дали перемогу амб. Генрі Keботові Ладжові (перший зліва). За ним — за кількістю одержаних голосів ідуть вгорі — сен. Б. Голдвотер, губ. Н. Рокефеллер, і внизу: сен. Марґарет Смит, Г. Стассен і Норман Н. ЛеПейдж. Четверте місце зайняв Ричард Ніксон.

Президент підписав закон про фінансову допомогу президентові-електові

Вашинґтон. — Президент Джансон 9-го березня підписав закон, згідно з яким нововибраний президент ЗДА мав би дістати фінансову допомогу на те, щоб він міг відповідно працювати від часу виборів (перші дні листопада) до інавґурації (20-го січня). Цей закон запропонований був ще президентом Кеннеді, якому Демократичний Комітет мусів в 1960-му році видати на урядування поза Білим Домом дол. 360,000, а республіканці дали були Айзенгаверові в 1952-му році — більше як дол. 200,000. Президент, який залишає в січні свій пост в Білому Домі, також має дістати фінансову допомогу, але меншу від тієї, що її діставатиме президент-елект. Перевибраний президент не матиме права на фінансову допомогу.

Діловий рік УНФонду за 1963 рік кінчається 31-го березня 1964 р.

Ню Йорк. В п'ятницю 6 березня ц. р., тут у приміщенні Централі Українського Конґресового Комітету Америки, відбулося чергове — третє в цьому році — засідання Екзекутиви УККА, на якому — попри низку інших проблем — вирішено закінчити діловий рік Українського Народного Фонду за 1963 рік з 31-им березня 1964 року. Таким чином діловий рік УНФонду — подібно, як в 1963 році — буде в 1964 році коротшим, бо триватиме 9 місяців і він закінчиться 31-го грудня 1964 року. Згідно з рішенням Екзекутиви, від 1-го січня 1965 року, діловий рік УНФонду покриватиметься з календарним роком і виелімінує неясність, за який рік платники Датку до УНФонду вплатили свою вкладку. Ці зміни Екзекутива УККА схвалила на пропозицію Фінансової Комісії УККА, згідно з давнішою постановою Ради Директорів. Екзекутива УККА, вислухавши звітів про хід дотеперішньої ударної кампанії на УНФонд, висловила признання Екзекутивам Відділів УККА, збирачам датків на УНФонд і нашим пресовим органам за їхню підтримку згаданої кампанії та співпрацю в цій ділянці. Зокрема висловлено подяку та признання всім Платникам УНФонду, які сповнили свій національний обов'язок і вплатили свої вкладки до УНФонду за всі попередні й за 1963 рік. Одночасно Екзекутива звернулася до всього громадянства з проханням далі підтримувати діяльність УККА, виявити зрозуміння для ваги УНФонду, вплачувати датки до УНФонду за минулий рік до 31 березня 1964 року, а до Екзекутивів Відділів УККА та збирачів датків, з днем 1-го квітня ц. р. почати збіркову акцію на УНФонд на 1964 діловий рік.

Мґр. Іван Геврик обняв пост окружного організатора УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що відомий громадський і союзовий діяч у Вінніпеґу, мґр. Іван Геврик, з днем 1-го березня ц. р. обняв пост окружного організатора УНСоюзу на Манітобську провінцію і суміжні терени. До завдань окружного організатора належить організування нових Відділів УНСоюзу, зокрема в місцевостях, де досі немає союзової організації, допомога союзовим Відділам, організування кампаній за збільшення союзового членства та інші старання для поширення та скріплення УНСоюзу на терені округи. Ця номінація стоїть у зв'язку з широкою акцією веденою в ЗДА і Канаді з метою поширити і збільшити союзову організацію та скріпити її працю в ювілейному році 70-річчя УНСоюзу. УНСоюз, який гордиться цим, що є найстаршою організацією української громади в обох краях, Америці і Канаді, поставив собі амбітний плян, в можливо короткому часі, дійти до 100,000 членів. Під цю пору УНСоюз об'єднує 84,000 членів і є найбільшою організацією українців поза межами України. УНСоюз в Канаді об'єднує рівно 9,000 членів на терені 7-х провінцій. Хоч це число ставить УНСоюз на перше місце серед канадійських братських організацій, є воно незвичайно малим у відношенні до числа свідомого українського населення Канади. Немає сумніву, що в Канаді є величезні можливості для поширення усіх українських організацій, а зокрема УНСоюзу, який діє на території Канади повних 45 років. Можна сподіватися, що канадійське громадянство користатиме з добродійств, що їх дає забезпечення в УНСоюзі і масово стане його ювілейними членами.

мґр. Іван Геврик

Кіпрські турки апелюють до ОН — закидають грекам народовбивство

Об'єднані Нації. — Кіпрський віце-президент, водночас лідер кіпрських турків д-р Фазіль Кучук, який від кінця грудня мин. року задля власної безпеки перебуває в охоронюваній турецькій дільниці столиці Кіпру Нікозії, звернувся з закликом до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, щоб він приспішив вислання на Кіпр міжнародного війська, бо в противному випадку кіпрським туркам загрожує повне винищення з рук греків. Водночас Фазіль Кучук звернувся до Британії, Греції і Туреччини, які є ґарантами Лондонського договору з 1960 року, що признав Кіпрові незалежність з застереженням прав турецької меншини, щоб вони зробили вжиток з свого договірного права — інтервеніювати на Кіпрі проти самоволі кіпрсько-грецького президента архиєпископа Макаріоса. Кіпрські греки заперечують закид фізичного винищування турків та називають турків „бунтарями", що їх кіпрська армія намагається роззброїти „задля привернення ладу". Тому, що кіпрсько-грецьке військо, підтримуване грецькими озброєними цивілістами, куди більше за озброєні турецькі цивільні групи, то в цілому ряду місцевостей прийшло до кривавих сутичок, які таки кінчаються окружуванням турків, здобуванням їх позицій і роззброюванням їх. Числа людських жертв — в комунікатах обох сторін дуже різняться.

Соціялістичний уряд Британії переведе ревізію договорів із ЗДА

Лондон. — Голова соціялістичної партії Праці Гаролд Вілсон, який має всі шанси стати після найближчих парляментарних виборів в Британії прем'єром, заявив, що соціялістичний уряд погодиться на дальше існування американської бази атомових підводних човнів в Голі Лоч у Шотляндії, але під умовою, щоб ця база підлягала командуванню НАТО, а не Вашинґтону. Вілсон заявив також, що Британія повинна перевести ревізію договорів із ЗДА не тільки щодо згаданої атомово-підводної бази в Голі Лоч, але також щодо достави Британії атомових ракет „Поляріс". Вілсон є противником умови, зробленої між президентом Кеннеді і кол. прем'єром Мікмілленом в Нессо в грудні 1962 року. Вілсон не скриває, що коли стане прем'єром, то проголосить цю умову за неважну. Не відомо ще, як далеко соціялістичний уряд Британії буде рахуватися з своїм лівим пацифічним і „невтралістичним" партійним крилом. Консервативна партія, яка тепер є при владі, у своїй пропаґанді звертає увагу на можливість різних „експериментів" в ділянці соціяльно-економічній і закордонно-політичній, що їх можуть переводити соціялісти, коли прийдуть до влади.

На Женевській конференції роззброєння не можна скласти порядку нарад

Женева. — 17-членна конференція роззброєння у Женеві дійшла до такого сліпого кута, що на її „інформаційному" засіданні в минулий понеділок не можна було скласти навіть денного порядку, не маючи ніодної справи, яка подавала б будь-яку надію на успіх. Совєтський Союз і ЗДА не могли погодитись ні на одну справу, яка мала б першенство перед іншими та в якій ці обидві держави знайшли б спільні точки зору. Все ж, теперішній голова американської делеґації Андріян Фішер заявив, що відсутність денного порядку „не повинна викликувати стурбування", бо — мовляв — і раніше конференція роззброєння сходилась на наради без устійненого денного порядку, а все ж можна було осягнути в минулому році порозуміння щодо „гарячої лінії", себто безпосереднього проводу, між Вашинґтоном і Москвою.

● **Австралійський юрист**, сер Персі Спендер, став на найближчих три роки президентом Міжнародного Трибуналу в Гаазі, який є одною з постійних аґенцій Об'єднаних Націй. Веллінґтон Ку, колишній вільно-китайський амбасадор у Вашинґтоні, став заступником президента цієї найвищої міжнародної судової установи.

Михайло Терпак найменований шефом Українського Відділу „Голосу Америки"

Вашинґтон. Інформаційна Аґенція З'єдинених Держав інформує, що на звільнений в серпні минулого року пост шефа Українського Відділу урядового „Голосу Америки" найменовано Михайла Терпака. Вістку про цю номінацію подало рівночасно "Radio Liberty"—колишній Американський комітет Визволення, в якому п. Терпак від 12 років займав важливий пост у відділі спеціяльних завдань. Пост шефа Українського Відділу „Голосу Америки" звільнився після того, як полк. Володимир Кедровський, який займав цей пост від багатьох років, перейшов у стан спочинку.

Новий шеф Українського Відділу „Голосу Америки" п. Михайло Терпак широко відомий нашій громаді в Ню Йорку і поза нею із своєї багатобічної активности та живої участи в українському громадському житті, в якому подібно активну ролю грала довший час і його дружина, пані Люба з Ковальських Терпак.

Михайло Терпак народився в Брендвіл у Пенсилвенії в 1917-м році. Коли Михайло мав заледви три роки, його батько, також Михайло, вернувся назад до Ужгороду в Карпатській Україні, звідки він еміґрував до Америки в 1910-му році. В цьому ж Ужгороді молодший Михайло Терпак закінчив свою початкову і середню та вищу освіту і в 1938-му році став спочатку учителем, а по двох місяцях директором початкової школи там же. Бурхливі роки, які попередили другу світову війну, перебув Михайло Терпак в Карпатській Україні, мавши охорону американського громадянства. В 1940 році він вернувся до ЗДА і вже на початку наступного, 1941-го року зголосився добровольцем до Американської Армії та був приділений до інженерного корпусу, який служив — як казалось — з рушницею на одному, а лопатою на другому плечі. Перебувши щасливо воєнну кампанію на Пацифіку, Михайло Терпак вписався на Колюмбійський університет, на якому здобув початково диплом бакаляра а опісля маґістра в російській мові і літературі.

Перед своїм затрудненням в Американському Комітеті

(Закінчення на стор. 3-ій)

Михайло Терпак

СОВЄТИ ЗБИЛИ ЗНОВУ АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТАК

Бонн. — У прикордонній зоні, але вже над територією Східньої Німеччини, совєтська протилетунська артилерія збила знову американський стежний літак типу „Даґлас РБ-66". За газетними вістками — три члени залоги вискочили з парашутами, але їхня доля не відома. Це вже другий такий випадок впродовж останніх шістьох тижнів, бо 28 січня ц. р. совєтські літаки збили джетовий вишкільний літак „Т-39", при чому всі три члени залоги згинули. Американський уряд запротестував проти „поквапного" стріляння до неозброєних машин та водночас висловив жаль з приводу випадкового й мимовільного переступлення американським літаком повітряної кордонної лінії. Речник американського летунства заявив, що — хоч покищо нема на це доказів — не є виключене, що американський пільот впав жертвою свідомо - провокаційних фальшивих совєтських електронічних сигналів. Такі прецеденси вже бували у прикордонній совєтсько - турецькій смузі, де большевики давали фальшиві сигнали, щоб заманити на свою територію американські машини і там їх нищити. З совєтського боку пояснюють, що коли над їхньою територією появиться чужий літак, то вони спершу закликають його до приземлення, а коли той не послухає, тоді відкривають по ньому вогонь. У даному випадку американська радарно - стежна контрольна станиця бачила на екрані, як та машина „РБ-66" наближувалась до Східньої Німеччини. Потім вона зникла і появилась за шість хвилин над східньо - німецькою територією. Це був закороткий час, щоб можна було вислати за нею американські джетові літаки, які її завернули б, тим паче, що зараз же потім літак знову зник на екрані — збитий вже совітською протилетунською артилерією або совєтськими літаками — подробиць покищо не подано. Двомоторовий літак „РБ-66" є поліпшеною відміною бомбардувальника „Б-66". „РБ-66" має засяг 1,500 миль без доповнювання пального і може летіти у висоті 45.000 стіп. Що сталося з машиною і її залогою — покищо нема вісток. У зв'язку з недавньою заявою президента Джансона про випродукування Америкою суперсонічного літака „А-11", Совєти відгрожуються, що коли той літак появиться над совєтською територією — він негайно буде знищений.

Філіппіни рішили замиритися з Маляйзією

Маніля. — Філіппінський президент Діосдадо Мацапаґаль і прем'єр Маляйзії князь Абдул Рахман, які перевели свою зустріч в минулому місяці, устійнили базу порозуміння, яка стала предметом нарад у столиці Філіппін в минулу суботу. Після того проголошено тепер комунікат, що Маляйзія і Філіппіни погодились відкрити консулярні взаємини. На відновлення повних дипломатичних взаємин обидві сторони рішили підождати, поки не буде поладнаний ще конфлікт Маляйзії з Індонезією і поки Маляйзія і Філіппіни не зліквідують свій спір за Сабаг — частину Північного Борнео, що тепер належить до Маляйзії та до якої Філіппіни зголосили претензії. Філіппінський президент Мацапаґаль висловив переконання, що й спір Індонезії з Маляйзією закінчиться мирно. Індонезія вбачає в Маляйзії законспіровану форму британського колоніялізму, чи пак британських зазіхань на впливи в Океанії, і тому ніби Маляйзія „загрозлива" для Індонезії. Замирення Філіппін з антикомуністичною Маляйзією ізолювало б Індонезію, яка в своїй закордонній політиці рахується з своєю найсильнішою партією — комуністичною, яка підтримує президента Сукарна.

Королева Єлисавета породила четверту дитину — третього сина

Лондон. — У вівторок 10 березня після 8 год. вечером британська королева Єлисавета II щасливо породила свою четверту з черги дитину, цим разом знову сина. Новонароджений син є тепер третім у черзі до британського престолу, після наступника престолу 15-річного князя Чарльза і 4-річного князя Ендрю, але перед своєю старшою, 13-річною сестрою, княжною Анною. Королева Єлисавета має тепер 37 років і вступила на престол у 1952 році, після смерти свого батька Юрія VI, що став королем внаслідку зречення короля Едварда VIII, тепер князя Віндзору, що попав в конфлікт з урядом і своєю родиною через бажання одружитись з американською розведеницею, панею Сімпсон, тепер княжною Віндзор. Коли вістку про народження нового сина Єлисавети II проголошено через радіо й телевізію, почали — не зважаючи на зимову заметіль — збиратися перед королівським палацом люди, які очікували, коли — за традиційним звичаєм — вийде службовик і повісить на брамі офіційне повідомлення про ту подію. Чоловік королеви, князь Філіпп Единбурський, негайно повідомив телефонічно про ту подію королеву - матір Єлисавети, сестру королеви Марґариту та двох своїх старших дітей, які перебувають поза Лондоном у школах.

У СВІТІ

● **„Совєтська Літва"**, литовська комуністична газета, повідомляє про судову розправу проти 6-х литовців, які ніби були співвинуватцями у масовому вбивстві жидів на Литві, під час тодішньої німецької окупації. Позаочно судять там також римо - католицького духовника, литвина о. Льонґінаса Янкуса, як ніби „вбивника" жидів. Отець Янкус, що є тепер парохом на Брукліні в Ню Йорку, доказує абсурдність того закиду.

● **Далай Ляма**, духовий провідник тибетських буддистів, який перебуває на політичній еміґрації в Індії, закинув китайським комуністам, що вони публічно тортурують тибетських партизанів. Тибетські втікачі віддавна твердять, що китайські комуністи переводять в окупованому ними Тибеті політику народовбивства.

● **Генеральний консул Марокка у Парижі**, 35-річний Сі Бенаррабі Тамі, вийшовши в минулий понеділок з будинку консуляту, впав жертвою атентату: хтось смертельно пробив його ножем. Недалеко тієї сцени арештовано одного марокканця, який — як виявилось потім — в останньому часі раз-у-раз приходив до генерального консуляту, щоб дістати марокканський пашпорт.

● **Недільні вибори у Франції** до так званих Генеральних Рад у 90-ох французьких департаментах, себто адміністраційних округах, виявили велике збайдужіння французів до самоуправи. У тих виборах взяло участь тільки 45 відс. управнених до голосування. Правда, дуже погана погода значно вплинула на малу фреквенцію.

● **На острові Суматра**, що є складовою частиною держави Індонезії, тривали впродовж двох тижнів зливні дощі, які наробили спустошення, що 50.000 мешканців втекли з однієї залитої повенню провінції.

● **Еспанська урядова пресова аґенція ЕФЕ** зробила умову з американською приватною пресовою аґенцією Ассошієйтед Пресс, за якою від квітня цього року вістки тієї американської аґенції будуть появлятися в еспанській пресі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Крах „цілинної епопеї"

У Совєтському Союзі широко відзначають в березні цього року десятиріччя запляннованого Хрущовим і його соратниками на широку скалю сільськогосподарського експерименту, що мав піднести круто вгору совєтську рільничу продукцію і поставити в цьому відношенні СССР на першому місці між усіма державами світу, зокрема перед ЗДА. Совєтська преса багато розписується про „досягнення" в освоєнні цілинних земель, започатковану на вимогу Хрущова в 1954-му році, про „славне десятиріччя цілинної епопеї", про те, що ця акція увійшла „в літопис звершень радянських людей справжньою золотою сторінкою" і т. д. В часописних статтях з цього приводу стверджується, що за дуже короткий час „піднято сорок два мільйони гектарів цілини і перелогів", що держава „одержала чистого прибутку за цей період близько 3 мільярдів рублів". З датою 9-го березня цього року появилося навіть окреме звернення Центрального Комітету КПСС і Ради Міністрів СССР, в якому кількість „піднятих гектарів цілинних земель" встановлюється вже на 100 мільйонів, і проголошується, що „освоєння цілини — це великий подвиг совєтського героїчного народу в будівництві комунізму, подвиг, який житиме у віках".

Проте, із статистичних даних про підсумки „цілинних досягнень", як і з самих таки офіційних енунціяцій з приводу цього „славного десятиріччя", виходить, що святкований ювілей цілинного експерименту є початком його похорону, кінцевим жалобним акордом ще одного хрущовського блефу. Не зважаючи на всі роздуті числа про мільйони освоєних гектарів і про мільярди пудів заготовленого додаткового товарного хліба, освоєння цілинних земель, або, як це визначив докладніше у своїй доповіді Нікіта Хрущов, — „розширення посівів зернових культур на цілинних і перелогових землях Казахстану, Західнього Сибіру, Уралу, Поволжя, а також Північного Кавказу та деяких інших районів" — виявилося повною невдачею. Не зважаючи на деякі успіхи в перших роках, коли з допомогою депортованих на цілинні землі соток тисяч комсомольців і колгоспників з усіх совєтських республік, головним чином з України, заорано 36 мільйонів гектарів нових земель і зібрано в 1956 році видатний урожай, що дав у тому році 68% усього зданого державі зерна, дальші роки освоювання цілинних земель приносили поразку за поразкою. Погана погода, а найперше спричинювані вітрами ерозії управленої вже землі дедалі погіршували кожнорічні врожаї, і тепер ідеться вже не про те, скільки нових земель освоїти, але про те, скільки освоєних земель врятувати. Не помогло добитися якихось більших успіхів не тільки застосування праці стягнених примусово на цілинні землі невільників, але й усі велетенські грошові інвестиції, що їх кинули Совєти на хрущовський цілинний експеримент. За вкладені совєтською державою 6.7 більйона рублів в освоєння цілинних земель вона добилася за десять років лише 10 більйонів рублів додатковим товарним хлібом, замість сподіваних при такій інвестиції 20 чи 30 більйонів рублів.

Про те, що совєтська партія й уряд усвідомили повну невдачу цілинного експерименту і йтимуть тепер на його поступову ліквідацію, свідчать також деякі натяки в останніх виступах Хрущова і в енунціяціях партії й уряду, зокрема заява Хрущова, що в найближчому часі треба буде перейти на інтенсифікацію сільського господарства в більш урожайних областях Совєтського Союзу. Коротко кажучи, цілинний експеримент, реалізований Хрущовим при гострій опозиції „антипартійної групи", яка закінчилася її ліквідацією, буде записаний в історії совєтської системи в одному ряді із таврованими тепер Хрущовим сталінськими „найгрубішими помилками в керівництві сільським господарством".

Половинні засоби

У Південному В'єтнамі перебуває тепер американська делеґація, яка має з'ясувати політичну й воєнну ситуацію на фронті проти комуністичних партизанів і подати Президентові конкретні пропозиції щодо дальшої політики у тій країні. Хоч подібні делеґації їздили туди вже раніше, і сам секретар оборони Роберт МекНамара відбував там подібні „інформаційні" подорожі вже тричі, цим разом ця місія має особливе значення з уваги на щораз гірші вістки, які надходять з антикомуністичного фронту боротьби. З МекНамарою поїхали до Південного В'єтнаму голова шефів об'єднаних штабів ген. Максвелл Тейлор, голова Центральної Розвідчої Аґенції Джан МекКон і високі урядовці з Державного та Військового Департаментів. Тому преса зв'язувала з цією подорожжю дві можливості: або Америка вишле до Південного В'єтнаму бойові одиниці для здавлення комуно - партизанського руху, або перекине воєнні дії і на терен Північного В'єтнаму, щоб відрізати шляхи постачання комуністам на півдні тієї поділеної країни. Тим часом з газетних повідомлень виходить, що не буде ні того, ні другого — і війна буде продовжуватись дотеперішніми методами, передусім південнов'єтнамськими військами.

Хоч це тільки газетні вістки, які можуть виявитися невірними, вони заслуговують на увагу, бо є характеристичними для всієї американської закордонної політики, що послідовно уникає рішучих і драстичних метод у розв'язуванні трудних міжнародних справ і поручає „терпеливість та переконування", як ніби найкращий засіб для осягнення цілі. Однак, практика доказала, що таку політику і союзники й вороги Америки пояснюють собі, як вияв її слабости, і відповідно на неї реагують. Внаслідок цього маємо зміцнення комуністичного режиму в СССР і в усіх сателітних країнах Европи, хронічну кризу довкола Берліну, закріплення режиму Фіделя Кастра на Кубі, занепад поваги до З'єднаних Держав в латиноамериканських, азійських і африканських країнах з яскравими доказами легковажного ставлення третьо- й четверторядних держав до американського „паперового тигра", — маємо, врешті, сильно загрожену позицію Америки як лідера в Атлантійському Союзі.

Половинні засоби довели до того, що генералові МекАртурові заборонено було переступити ріку Ялу і збомбити комуно - китайські бази в Манджурії, що переможно закінчило б Корейську війну і вдарило по потузі й престижеві Пейпінґу. Замість того зросла комуно - китайська потуга і поділено корейський нарід. Америка погодилася на „невтралізацію" Ляосу, якому загрожує тепер повна комунізація. Америка не підтримала ані східньонімецьких робітників, що повстали були проти комуністичного режиму, ані мадярських повстанців — з відомими наслідками. Совєтському Союзові продається збіжжя, а супроти Куби Кастра переводиться таку економічну бльокаду, що цілий ряд західніх держав свобідно з Кубою торгують.

Половинні засоби завжди приводять до прогри. І тому множаться голоси стурбовання і критики. Якщо цьогорічні вибори сприятимуть продовжуванню половинних засобів у закордонній політиці, то вони зроблять погану прислугу країні.

СПІР ЗА ПЕРЕПУСТКИ

Мюнхен. — Минулого Різдва диктатор совєтської зони Німеччини Вальтер Ульбрихт учинив „велику ласку" для мешканців Західнього Берліну: дозволив їм за окремими проханнями провідати рідних і знайомих у Східньому Берліні. Здавалося, що цей дозвіл повторить він і на Григоріянський Великдень 29 березня. Але комуністи скинули маску „гуманности". Вони діють за правилом: дай мені палець, то я схоплю цілу руку. Тож Ульбрихт почав домагатися від Сенату Західнього Берліну, щоб під час видачі перепусток представники совєтської зони офіційно діяли в Західньому Берліні.

Ця вимога урвала терпець урядовим чинникам Західньої Німеччини. В Бонні кажуть, що Ульбрихт хоче своїми вимогами вилізти на вищий щабель: мовляв, його „уряд" Західня Німеччина визнає за рівноправний і законний, починаючи з ним переговори.

Посадник міста Берліну Віллі Брандт, бажаючи, щоб мешканці Західнього Берліну могли на Великдень побувати в Східньому Берліні, радив продовжувати переговори з „представниками пекла". Але боннський уряд і представництво Християнсько - Демократичної Унії в берлінському Сенаті (урядова партія) поставились проти дальших розмов. Зустріч між представниками совєтської зони і Західнього Берліну призначено на 4-го квітня ц. р.

У зв'язку з цими переговорами серед політичних партій Німецької Федеративної Республіки почалася дискусія, при чому та й друга сторона робили взаємні закиди. Преса урядових партій (Християнсько - Демократичної Унії та Християнсько - Соціяльної Унії) ставила в вину берлінському обербюрґермайстрові В. Брандтові, що він, ведучи переговори з делеґатами Ульбрихта, переступив межі своєї компетенції: політику супроти совєтської зони має вести Уряд Федеративної Республіки. Чути було голоси, мовляв, Брандт, як голова Соціял-Демократичної партії, успіхами в переговорах з комуністичними можновладцями хотів здобути популярність і голоси виборців у недалеких виборах до парляменту Західньої Німеччини. При цьому роблено Брандтові закид, мовляв, він не виявив досить „твердости".

З боку соціял - демократів висунуто проблему людяности: мовляв, Ульбрихта всі знають, як московського ступайка, і тому льокальні переговори з ним не дадуть йому міжнародного визнання.

Після пресової бурі і після обміну листами між Брандтом і прем'єром Ергардом, здається, знайдено спосіб, щоб і вовк був ситий, і коза ціла. Створено проєкт, щоб справою перепусток зайнявся Міжнародний Червоний Хрест. Тоді зникнуть будь - які дипломатичні й політичні контроверсії, бо Червоний Хрест не займається проблемами визнання чи невизнання, а виконує свою повинність — допомагати людям у біді.

Чи матиме Червоний Хрест у тому успіх?

П. А.

Голова Спілки Сталеварів проти вмішування уряду в юнійні справи

Дітройт. — Голова спілки Об'єднані Сталевари Америки, яка нараховує 950,000 членів, — Дейвід МекДоналд заявив, що помилково є думати, що робітничі організації хочуть, щоб уряд вмішувався до їхніх справ. МекДоналд, промовляючи в Економічному Клюбі в Дітройті, твердив, що ані ним очолювані Об'єднані Сталевари, ані інші робітничі спілки, не бажають собі урядової контролі і не хочуть, щоб уряд вмішувався до робітничих проблем. МекДоналд казав: „Ми признаємо урядові право до того, щоб він міг діяти, коли цього вимагає публічний інтерес. Але ми волімо вирішувати всякі справи, що відносяться до робітничих спілок і до працівників за допомогою безпосередніх розмов між робітниками і працедавцями".

Арґентина видає колишнього нациста Західній Німеччині

Буенос Айрес. — Арґентинський президент Артуро Іллія підписав декрет, згідно з яким мають видати Західній Німеччині д-ра Ґерґарда Боне, якого мають судити за „вбивство з милосердя" умово хворих осіб під час другої світової війни. Президент Іллія погодився видати 61-річного д-ра Боне, хоч немає окремого договору між цими двома країнами в справі видачі злочинців. В Західній Німеччині в місті Франкфурт відбувається один із процесів, на якому судять тих членів нацистських відділів СС, які займалися масовим вбивством жидів та інших осіб, які були небезпечні для гітлерівського режиму.

Бразилія приготовляється до конфіскати нафтових рафінерій і фарм

Вашинґтон. — В дипломатичних колах говорять про те, що уряд президента Ґулярта підготовляється до конфіскати в користь держави приватної неуправної землі та 5-ох великих нафтових рафінерій. Мали б націоналізувати ту землю, яка є неуправлювана, і яка лежить завширшки 6 миль по обидвох боках федеральних автострад, залізничих шляхів або водних доріг. Сконфісковані 5 рафінерій мають бути віддані під заряд нафтової монопольної аґенції Петробрас. Представник цієї аґенції повідомив аґенцію Ройтера, що президент Ґулярт має підписати конфіскаційний декрет в дні 19 го квітня. Для пояснення треба додати, що сконфіскована земля і рафінерії є власністю бразилійського капіталу. Немає небезпеки, що бразилійський уряд плянує конфіскувати фірми, в яких є американські інвестиції в сумі одного більйона долярів. В справі сконфіскованої електрівні, що є власністю американців, ведуться переговори.

Петро Одарченко

СВІТОВА СЛАВА ШЕВЧЕНКА

(2)

Ось кілька прикладів із висловів російських діячів про Шевченка:

А. Чехов у листі до А. Кримського писав: „Україна дорога і близька моєму серцю. Я люблю її літературу, музику і чудову українську пісню сповнену чарівної мелодії. Я люблю український народ, який дав світові такого титана, як Тарас Шевченко". Року 1911 року видатний російський театральний діяч К. Станіславський писав — „Великий син українського народу піднісся на осяйні, далекі вершини поезії . . . Твори Шевченка переживуть віки і вічно будитимуть у серцях людей шляхетні великі почуття. Я схиляюсь перед Шевченком - поетом, послідовним борцем за щастя людини. У Шевченкові я бачу і відчуваю всю красу людської душі, це справжній співець свого народу. Ми, росіяни, глибоко співчуваємо стражданням українського народу і віримо, що сонце нового, щасливого життя засяє над Україною, і її змучене серце розкриється в усій своїй чарівності, шелестінні золотих українських ланів, у могутній народній творчості, в талантах прекрасного вільнолюбного народу . . . Хай живе довгі віки народ, що дав світові безсмертного Шевченка".

Серед росіян — великих прихильників Шевченка та захисників самостійности української мови і культури — треба згадати академіка Ф. Корша, видатного вченого філолога, автора багатьох цінних праць про Шевченка. Академік Ф. Корш вивчив українську мову і досконало нею володів, навіть вірші писав українською мовою. Він боронив Шевченка від нападів на нього одного українця із Закарпаття, перевертня, прихильника „єдиної неділимої Росії". Цей українець, Д. Вергун, заперечував право українського народу на самостійну національну літературу. Обурений російський філолог академік Ф. Корш у відповідь русотяпові Вергунові написав українською мовою вірш п. з. „Хулителям Шевченка", який був надрукований у числі 2-му „Літературно-Наукового Вістника" за 1914 рік. Ось кілька уривків із цього вірша:

Неправедно виниш
Шевченка ти Тараса,
Що буцім він „Парнас
всеруський" розділив:
Аджеж і не було
„всеруського" Парнаса,
А на московському —
щоправда — він не сів . . .
Він просто був співець
хистний, талановитий,
І спів свій не хотів
калічити дарма.
Він тямив, що тому,
хто так співати може,
Як ніччю майською
співає соловей,
СВОЄЮ МОВОЮ
співати тільки гоже,
Щоб співом розважать
і тішити людей.

У часи чорної реакції, у часи заборон української мови, заборон святкувати 100-річний ювілей Шевченка Ф. Корш мужньо виступив на захист української мови, на захист великого поета України та його безсмертних ідей. Ф. Корш підкреслив їх невмирущість:

Його насіння не загинуло,
росте та кріпне без кінця.
Від нього почалась
нова вкраїнська нива,
Що з неї буде плід
і вжиток на ввесь люд . . .

А хто в чужу дуду дударить,
хоч не вміє,
Такий — не соловей,
а, мабуть, тільки шпак!

Усі слов'янські літератури зазнали великого впливу поезії Шевченка. Рідний Шевченко для білорусів, для поляків, для чехів, словаків, сербів, хорватів, болгар. Рідний він і для інших уярмлених народів: грузинів, вірмен, казахів, киргизів.

„На нашій білоруській землі Тарасова пісня звучить на повний голос", — пише Янка Купала, спадкоємець творчого досвіду і традицій Шевченка, перший перекладач його творів на білоруську мову.

„Шевченко — це письменник, якому судилася велична роля стати символом культурної цінности цілого народу, уособленням всієї його духової сутности", — пише видатний білоруський поет, літературний критик, літературознавець і видатний шевченкознавець Максим Багдановіч, автор блискучої праці про поетичну майстерність Шевченка „Краса і сила". „В особі Шевченка, — пише М. Багдановіч, — всесвітня література має поета з віршем мелодійним та напрочуд гарним".

Серед польських письменників знайшлося багато прихильників і популяризаторів творчости Шевченка: Е. Желіґовський, Л. Совінський, Л. Кондратовіч - Сирокомля, А. Гожалчинський, П. Свєнціцький. З нових дослідників згадаємо польського вченого М. Якубца, що називає поезію Шевченка „одним із найцікавіших і найоригінальніших явищ у світовій літературі XIX століття".

Винятковий вплив Шевченка на болгарську літературу (зокрема на Р. Жинзифова, П. Каравелова, І. Вазова) відзначили самі болгарські письменники у привітальному листі в 1939-му році: „Частина вогню, що палахкотіла в поезії Шевченка, перейшла в кров і плоть болгарського народу в епоху його національно - визвольної боротьби".

Поети й літературні критики Хорватії, Сербії, Словенії перекладали і поширювали твори Шевченка та відомості про нього серед своїх народів.

Те саме робили і чехи та словаки. Століття з дня смерти Шевченка викликало великий відгук в усьому світі.

Вірменка М. Шаґінян, автор великої праці про Шевченка, дала глибоку оцінку його літературної творчости, підкресливши світове значення творів геніяльного українського поета: В 1961-му році М. Шаґінян у статті „В ряду геніїв людства" пише: „Якось в середині 30-их років я випадково відкрила „Кобзар". Не як дослідник, а як читач. Не знаючи української мови, почала читати — і не могла відірватися. Глибока, ласкава людяність. Надзвичайне тепло цієї лагідної мови в усьому, до чого ніжно торкається вона: гайочка, ставка, деревця, тину, білих хаток, зірок, самої людини з її бентежним серцем — охопило мене з першої хвилини . . . І я відразу стала розуміти поета, хоча ніколи до того не доводилось мені читати українською мовою. Саме „Кобзар" став моїм шляхом до розуміння мови і психології українського народу . . . Але Т. Шевченко не тільки поет . . . Він стоїть в ряду великих, універсальних геніїв людства . . ."

Відомий грузинський поет Н. Міцішвілі, закінчивши переклад поеми „Кавказ" на грузинську мову, в короткій передмові написав: „Ми в Грузії знали Шевченка, але не уявляли, що він така велика і могутня величина. Шевченко постає перед нами як грандіозний, світового маштабу революційний поет, як незламна особа, стоїчне сумління своєї країни, лицар-борець, який органічно ненавидів тиранів і гніт. Діяпазоном своєї творчости Шевченко, безсумнівно, належить до числа геніяльних письменників. . . . Життя і творчість цього геніяльного поета для нас сьогодні високий зразок і приклад для наслідування, і таким він буде для наступних поетів".

У Західній Европі Шевчен-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НА ТЕМИ ДНЯ

Про деяких совєтських „діячів культури"

У зв'язку із „Словом" — зверненням діячів культури підсовєтської України, які хотіли б взяти участь у відкритті пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, вражає одне знаменне місце в недавно опублікованій книжці. Ідеться тут про книжку колишнього ляйтенанта НКВД Анатолія Грановського „Я був аґентом НКВД"*) в якій він описує свої переживання від 1936-го року, коли то арештовано його батька, а опісля його самого примушено працювати для НКВД, до 8-го листопада 1946 року, коли то йому признано право азилю в Швеції.

Восени 1945-го року ляйтенант НКВД Анатолій Грановський, бувши в Києві, зустрів українського совєтського поета Платона Воронька. Ось що пише він про цю зустріч:

„Незабаром після мого повороту до Києва я зустрів несподівано давнього приятеля із спеціяльної школи партизанської боротьби (НКВДівська школа шпіонажу і саботажів у Биково, за 40 кілометрів від Москви). Це був ляйтенант Платон Воронько, один із нечисленних випускників цієї школи . . .

Він мало змінився: був такий же кремезний, середнього росту, кругловидий, з таким же довгим чорним волоссям. Одягнений був він поцивільному, в костюмі з найкращої англійської матерії і, мабуть, почував себе в ньому ніяково. Привітавшись, Воронько звернувся до мене:

— Як ти, певно, пригадуєш собі, я є поетом. Чи пам'ятаєш мої вірші?

— Ні одного рядка. Але пам'ятаю добре, що ти читав їх нам у школі. Ти, мабуть, уже виріс з цього.

Я пригадував собі, що його поезії були нудні і нецікаві.

— Думаєш, покинув поезію? Та ж мене власне признали тепер як поета.

— Чи ти хочеш сказати, що твої вірші вже десь друкувалися?

— Можна сказати, що так.

— Як це розуміти: так чи ні?

Тоді Платон Воронько витягнув з кишені виказку каґебіста і сказав:

— Покажи мені свою. — А приглянувшись до моєї, додав: — Все в порядку. Знаєш, ніколи не вадить бути обережним.

Після цього Воронько оповів таке:

— Чимало моїх віршів надрукував журнал „Дніпро", і незабаром я випливу на міжнародну арену. Бачу, що ти здивований. Мушу признатися, що не вирішив тут справи лише мій поетичний талант. Є інший фактор: я маю значний досвід у розвідчій роботі. Отож, я їду на Перший Міжнародний Конґрес Протифашистської Молоді, який відбудеться в Лондоні. Англійці без затримки дали мені візу, бо для них я молодий, запальчивий поет. Комісар Савченко призначив мене на цю працю, а щоб зробити з мене славного поета, наказав прийняти мене до редакційної колеґії „Дніпра". В писанні поезій мені допомагають. Дехто з визначних поетів пише за мене вірші, які виходять під моїм підписом. На Конґресі я маю нав'язати приязнь з делеґатами різних країн і вербувати з них приятелів для Совєтського Союзу. Так я маю втягнути декого з молодих інтеліґентів до праці для комунізму. До Конґресу мушу багато приготовлятися, бо маю простудіювати чимало матеріялів про делеґатів із західніх країн. . ."

Закінчивши опис цієї зустрічі, Грановський подав таке доповнення:

„Опісля я довідався, що Воронько брав участь у Конґресі, який відбувся в жовтні 1945-го року в Лондоні. Англійська та світова преса широко розписувалася про виступи і „захоплюючі" поезії українського поета Воронька. А він тим часом виконував важливіші доручення, вербуючи для комунізму делеґатів. Напевно, багато з тих його нових приятелів стали аґентами совєтської розвідки".

Такі то бувають „поети" й „діячі культури" в Совєтському Союзі. Здемаскований Воронько під „Словом" - зверненням не підписаний, але . . .

В. А.

* "I Was An NKVD Agent," The Devin-Adoir Co., 1962.

Лука Луців

Т. ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ СЛАВИ І ВОЛІ

(5)

Проф. Л. Білецький до Шевченкових історичних творів із козацької доби зараховує ще й „одиноку баляду на історичну тему" „За байраком байрак" та „Хустину" — також із балядовою темою („Кобзар" — Вінніпеґ, III, ст. 43-44).

Л. Коваленко зарахував до Шевченкових „історичних поем" також і „Сон" (У всякого своя доля (?)), „Великий льох", „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм", „Тополю" і „Перебендю" („Вопросы истории", ч. 7, з 1951-го року, ст. 25). Але на основі такого критерія, яким послуговується цей літературознавець, можна б усі Шевченкові твори звати історичними. Правда, в численних Шевченкових творах є історичний матеріял, але автор за головну ціль в них не ставить змалювання якоїсь історичної доби, і тому такі твори, як „Розрита могила", „Чиґрине-Чиґрине", „Сон" (У всякого своя доля), „Великий льох" чи „Суботів" треба радніше зараховувати до політичних поем.

Д. Николишин розглядав історичні твори Шевченка згідно з історичною хронологією, починаючи „Іваном Підковою" (Підкова згинув 1578 року) і кінчаючи „Сліпим", бо дія цієї поеми припадає на 1764-1792 роки.

Поглянемо на історичні твори Т. Шевченка в такому порядку, як їх написано, бо таким способом краще можна буде з'ясувати погляди поета на українську історію і простежити за тим, чи змінював він ці свої погляди, чи, в основі, залишився їм вірним.

„ІВАН ПІДКОВА"

Було добре колись жити
На тій Україні . . .
А згадаймо, може, серце
Хоч трошки спочине.
(„Іван Підкова", 1839)

Ми вже зазначали, що акад. Смаль-Стоцький вважав у цій поемі „історичним" тільки змальований поетом „дух цілого Запорожжя". Коли б була описана в поемі і сама „гостина запорожців у султана", то це вже була б „історична подія, — вважав автор „Інтерпретацій".

Смаль-Стоцький зібрав у своїй статті про цю тему (ст. 32-42) оцінки численних шевченкознавців. П. Куліш у 1845 році писав Шевченкові, що „першу частину „Івана Підкови" можна б поставити як вступ до „Гамалії", а другу частину треба знищити, бо в ній нема поетичних красот, а після „Гамалії" вона зовсім не цікава". Пізніші автори О. Огоновський, В. Щурат, Н. Сабат під впливом Куліша вважали, що ця поема недокінчена, і „не дала те, що мала дати".

Смаль-Стоцький відкидає також і думки тих учених, що шукали джерел, на основі яких поет скомпонував свій твір. М. Марковський вказував як на джерело Шевченкового надхнення „Українські мелодії" М. Маркевича, Б. Навроцький із сумнівом вказує на вплив І. Срезневського, який видав був думу про Івана Серп'ягу (Івана Підкову), Павло Тиховський без жадного сумніву писав про вплив Срезневського, а ще інші автори згадували у зв'язку з Шевченковим твором повісті Чайковського "Wyprawa na Carogród" та "Skałozub w zamku siedmiu wież", або поезії Метлинського та „Саву Чалого" М. Костомарова.

Ст. Смаль-Стоцький пише, що згадані вище автори зводять „впливологію" в літературних дослідах до абсурду, бо Шевченко знав „про могили та козацькі походи із народної традиції, з українських народних пісень, з „Історії Русів", з Бантиш-Каменського, або хоч би і з „Енеїди" Котляревського, яку розумів так, що Котляревський „всю славу козацьку переніс в убогу хату сироти". Акад. Смаль-Стоцький слушно твердить, що „шукати за джерелами пересічних уподобань виходить на просту забавку".

„Коли Шевченко писав баляди, то це було в повній згоді з тодішнім літературним смаком. Читав він баляду одну, другу. Ця літературна форма припала йому до вподоби. От він і пише собі баляди, як і інші поети. Коли він писав історичні поеми, то й він ішов утертим шляхом української літературної традиції. Це належало до нормальних явищ літератури (гл. Василь Сиповський: „Україна в російській літературі в першій половині XIX в.")".

„Іван Підкова" не є жадним уривком якогось твору, як дехто вважав за Кулішем. Ця поема — суцільний твір, бо кінцеве завзяття й відвага запорожців є тим „зв'язком", який єднає обидві частини в цілість. Коли були такі завзяті запорожці, тоді було добре жити в Україні. Сучасники Шевченка затратили ті козацькі лицарські прикмети характеру своїх дідів, і тому волі в Україні немає, і звідсіля все лихо на Україні. Треба згадувати славу козацьку, щоб між українцями ожило давнє завзяття, і щоб українці знов запанували, здобувши славу і волю.

Як бачимо, вихідною точкою в „Івані Підкові" була не минувшина, а сучасність, і тому акад. Смаль-Стоцький уважав цю поему за сучасну, а не за історичну, в якій немає місця на жадні літературні, чужі традиції, бо вона „наскрізь оригінальна і виявляє все поетичне мистецтво Шевченка". (Ст. 41).

В дусі акад. Смаль-Стоцького оцінив „Івана Підкову" і проф. Л. Білецький: „Це перший справжній образ у творчості поета, перший, але величавий, як скала-монумент, що прорізує майбутність України і стоїть попереду української нації, як єдина визвольна ідея, як туга поета і вказівка на те, якою Україна повинна бути". (I, ст. 166).

Засідання Екзекутиви і Політичної Ради УККА (в днях 6-го і 7-го березня, 1964 р.)

Ню Йорк. Дня 6 березня 1964 року вечором відбулося засідання Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки, на якому розглянено цілу низку актуальних справ, а саме:

1.) Доручено Комісії Публікацій та Інформацій, щоби на основі останнього листа автора „Історії російського імперіялізму" докладно розглянути спірні точки договору та дала проєкт на їх полагодження.

2. Рішено асигнувати Шкільній Раді покищо П'ЯТСОТ долярів на її потреби. У зв'язку з тим рішено просити Контрольну Комісію УККА, щоби приспішила перегляд балянсів Шкільної Ради та предложила вислід своєї праці Екзекутиві УККА в присутності Голови Шкільної Ради.

3.) На внесок Фінансової Комісії рішено, згідно з побажанням Ради Директорів з квітня 1963 року, замкнути цей діловий, 1963-й, рік з днем 31-го березня 1964 р.

4.) У зв'язку з листом проф. д-ра Кульчицького, бувш. ректора, а тепер проректора „Українського Вільного Університету" до проф. Л. Добрянського рішено: „Екзекутива УККА вважає, що Український Вільний Університет у Мюнхені є дуже важливою і високозаслуженою науковою українською установою і культурним українським репрезентантом в Европі, а тому ця установа заслуговує на те, щоби її всесторонно підтримати".

5.) Проф. Л. Добрянський подав інформації про свою працю в Вашингтоні, зокрема згадав про свої відвідини Високопреосвященного Митрополита Кир Амвросія, а далі довше спинився на справах, зв'язаних із п'ятиріччям „ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ", із заходами в справі заснування „КОМІТЕТУ для ТИЖНЯ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ" у Палаті Репрезентантів і накінець про заходи в справі пропам'ятної марки з портретом Тараса Шевченка, що мала б появитися з нагоди відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові.

Для Центрального Комітету Тижня Поневолених Націй у Вашинґтоні Екзекутива асиґнувала на його потреби суму П'ЯТСОТ долярів.

6.) З уваги на брак часу, відложено листа УВАН до полагодження на черговому засіданню.

Дня 7-го березня 1964 року відбулося засідання Політичної Ради УККА. Після дискусії покликано окрему Комісію, яка має за завдання розглянути тези реферату редактора Романа Ільницького та устійнити, що з них вдасться провести в життя, а що покищо не можливе до здійснення.

Проф. І. Паливода виголосив доповідь про американські вибори та участь українців в них, а адвокат Степан Ярема, як корреферент, подав свої доповнення та пояснення.

На тому закінчено Наради Політичної Ради.

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю дня 13 березня ц. р., в приміщенні Клюбу маляр Мирон Левицький з Торонта, що його виставка тепер відбувається в Ню Йорку, поділиться із своїми враженнями з подорожі по Еспанії, Мавританії й Арабії. Спогади будуть ілюстровані кольоровими прозірками. Початок о год. 8-ій веч.

З українського карнавалу в Клівленді

Український хор „Дніпро" в Клівленді від кількох років служить нашій громаді, як рівнож часто виступає на форумі американської публіки чи телевізії. Раз в році влаштовує гарну забаву в тутеш. готелях.

Цього року впровадив новість, бо влаштував презентацію дебютанток, виступало їх девять, а саме: Дарія Камінська, Марія Главацька, Мирослава Лукша, Марта Савчак, Олена Пігуляк, Аркадія Мельник, Анастазія Рудницька, Зор'яна Пащин і Христина Турчик.

Забава відбулася в 25 січня 1964 р. у "Statler Hilton Hotel."

Покликане комітетом забави Жюрі, зложене з 9 осіб, під головством д-ра мед. Ореста Рижія, вибрало одноголосно на королеву краси стейту Огайо п-ну Дарію Камінську з Клівленду а на княжних: п-ну Орисю Сілецьку з Льорейну і п-ну Марту Савчак з Клівленду.

Дарія Камінська

На забаві було коло 100 осіб.

Н. Н.

Ів. Одежинський переобраний на голову Українського Відділу Республіканської партії у Філядельфії

Філядельфія. — Минулої неділі, 8-го березня, тут у приміщеннях Українського Спортового Клюбу „Тризуб" відбулися збори Українського Відділу Республіканської партії, в результаті яких активний в рямках цієї партії та поза нею діяч, головний радний УНСоюзу Іван Одежинський був переобраний на голову цього Відділу. Зборами, в яких взяло участь 120 осіб, проводила президія в складі: д-р Володимир Пушкар — голова, адв. Іван Дудун — заступ.; Радислава Белей й інж. Євген Чайківський — секретарі. До Управи, крім Івана Одежинського, були обрані: д-р Володимир Пушкар, адв. Іван Дудун, Дарія Завадович та Юрій Прокопишин — заступники голови; ред. Володимир Білаїв — екзекутивний секретар; Яким Данилів — рекордовий секретар; Артур Рогач — фінансовий секретар; Іван Гельо — касир та Петро Тарнавський і Микола Ящук — члени. Обрано також Раду Директорів. Зібрання вітав від імені місцевого Відділу УККомітету інж. Богдан Гнатюк. Промовляв голова Стейтового Українського Відділу Республіканської партії адв. Тома Дармопрай.

Михайло Терпак найменований шефом Українського Відділу „Голосу Америки"

(Закінчення зі сторінки 1-ої)

Визволення, Михайло Терпак виконував багато інших відповідальних функцій, включно з функцією перекладача на першій сесії Генеральної Асамблеї О.Н., працював для Гарвардського університету та був дослідником для Східньоевропейського фонду. На той час і припадає його найбільша активність в українській громаді. Він був співосновником Української Студентської Громади на Колюмбійському університеті, належить до членів - основників Українських Американських Ветеранів і він, разом зі своєю дружиною Любою, брав найактивнішу участь у влаштуванні і виконанні величавих українських фестивалів „Гомін України" на переломі 1940 і 1950-х років. Також виконуючи різні відповідальні завдання в Американському Комітеті, Мих. Терпак брав активну участь в багатьох українських акціях та імпрезах і постійно перебував в контакті з українською громадою, серед якої він має багато приятелів, як має їх і серед інших американських етнічних груп, з якими йому доводилось зустрічатись та співпрацювати. Михайло і Люба Терпаки мають четверо дітей та є членами Українського Народного Союзу, як і інших українських організацій. Голова Американського Комітету, тепер Радіо Свобода, відпускаючи п. Терпака на нову відповідальну працю в системі федерального уряду ЗДА, висловив йому найвище признання за його працю і співпрацю, бажаючи йому успіхів на новому відповідальному становищі. До цих бажань долучується й багато з тих громадян українського роду, що мали нагоду зустрічатись та співпрацювати з ним.

СВІТОВА СЛАВА ШЕВЧЕНКА

(Закінчення зі сторінко 2-ої)

ка знають з 1848-го року, коли в одному німецькому журналі була надрукована замітка про Шевченка. В 1860-70 роках з'явилися ґрунтовніші праці про Шевченка в Німеччині, у Франції та в Італії. З найцінніших праць про Шевченка треба згадати праці німця Францоза (1878), француза Еміля Дюрана (1876 — ця праця в скороченому вигляді була перекладена англійською мовою і надрукована в Ню Йорку). Пізніше з'явилися праці відомого англійського славіста В. Морфілла, данського історика літератури Брандеса, шведського вченого — славіста А. Єнсена та ін. Дюран писав, що Шевченко має всі дані, — „щоб слава його перейшла кордони батьківщини і поширилася по Европі". Морфілл, високо оцінював творчість Шевченка, назвав українського поета „одним із тих дітей сонця, у яких і кров є вогнем". „Поезія Шевченка, — писав Брандес, — становить найвищий і найповніший вияв у літературі почуттів і прагнень народу, до якого він належить".

Німецький учений д-р Густав Шпехт такими словами окреслив значення творчости Шевченка:

„Український поет так могутньо і всебічно виразив своєю творчістю духовість українців, ідеали й прагнення, він такою мірою став символом своєї країни, як Гомер був виразом усієї Еллади, Верґілій — Римської імперії. І ні один із пізніших европейських поетів так універсально не відбивав національної сутности свого народу, як це було властиве Шевченкові. Навіть великий Данте, терцинами „Божественної комедії" якого так часто послуговуються в щоденній мові, не став універсально виразом духу всієї Італії. Ще меншою мірою виразником національної духової цілости для своїх країн були Сервантес, Мольєр чи Толстой. І лише Шевченко в новітніх часах людського буття став виразником для цілої нації на довгий час символом, духовим провідником, виразником усіх основних національних прагнень".

Світове значення Шевченка і всесвітню його славу дуже добре схарактеризував Іван Франко ще в 1914-му році такими словами:

„Він був сином мужика — і став володарем в царстві духа. Він був кріпаком — став велетнем у царстві людської культури. Він був самоуком — і вказав нові, світлі і вільні шляхи професорам і книжним ученим.

Десять літ томився він під вагою російської солдатської муштри, а для волі Росії зробив більше, ніж десять переможних армій.

Доля переслідувала його в житті, скільки лиш могла, та вона не зуміла перетворити золота його душі у ржу, ані його любови до людей в ненависть і погорду . . .

Доля не шкодувала йому страждань, але й не пожаліла втіх, що били із здорового джерела життя.

Найкращий і найцінніший скарб доля дала йому лише по смерті — невмирущу славу і всерозквітаючу радість, яку в мільйонів людських сердець все наново збуджуватимуть його твори".

Короткі вісті

● В Ню Гейвені, Коннектикат, у віці 86-ох років помер найбільший авторитет в справі павуків Александер Петрункевич, який був також філософом і поетом. Він видав в 1911-му році книжку на 790 сторін „Американський каталог павуків".

● Турецькі власті видалили з Істанбулу 19-річну Мерілен Райс-Девіс, яка виступала в одному тамошньому нічному клюбі з пісеньками. Ця молода англійка здобула собі сумну славу, як дівчина легких обичаїв, одна з тих, що спричинили скандальну аферу колишнього британського військового міністра Джана Профумо.

● Альжирський президент Ахмед Бен Белла так захопився комуно - китайським прем'єром Чу Ен-лаєм, який недавно відвідував Альжир, що відкинув геть уніформу „а ля" Фідель Кастро і почав носити уніформи на комуно - китайську моду. Арабську ношу він відкинув давно, як „реакційну".

● Західня Німеччина призначила 10,500,000 дол. на заснування нової жидівської культурної фундації. Ця квота врахована в загальні гроші, що їх Німеччина платить жидівським жертвам нацизму титулом відшкодування. Д-р Нагум Голдман, президент Світової Жидівської Конференції, став президентом тієї культурної фундації з її центром в Ню Йорку.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І її ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми:

ЛИСТА ч.22.

П. Лиховід, Сиракюз	$12.00	Д. Фортуна, Елизабет	$2.00
Р. Сліпий, Лос Енджелос	10.00	Т. Чофей, Олд Фордж	2.00
А. Шкопич, Денвер	10.00	Г. Кук, Асторія	2.00
І. Тесля, Бронкс	6.00	Н. Демчина, Маямі	2.00
д-р Я. Рожанковський —		М. Монастирська, Алликвіпа	2.00
[illegible] Плейн	5.00	М. Бедзик, Клівленд	2.00
Т. Стадник, [illegible]	4.00	О. Вайда, Алентавн	2.00
Н. Назар, Бруклин	4.00	М. Ворона, Ґлендейл	2.00
М. Захарійчук, Ню Бостон	3.00	М. Оленчук, Зейнесвил	2.00
М. Гілевич, Честер	3.00	А. Мартин, Софферн	2.00
адв. М. Вагнер, Дж. Сіті	3.00	Г. Степаник, Клівленд	2.00
В. Коваць, Ню Йорк	3.00	М. Мельник, Філядельфія	2.00
А. Дикан, Філядельфія	3.00	І. Юськів, Геммонд	2.00
К. Астраб, Пікскіл	3.00	М. Чорний, Толідо	2.00
Д. Петренко, С. Франсиско	3.00	д-р І. Грибик, Детройт	2.00
Т. Костюк, Ню Йорк	3.00	П. Галичин, Дітройт	1.00
А. Видка, М. Клеменс	3.00	І. Гаврилів, Ведерсфілд	1.00
М. Дзядик, Ґластонбері	3.00	Д. Дячишин, Форде	1.00
А. Ліхацький, Рочестер	3.00	М. Кульчицький, Шикаго	1.00
С. Бляховський, Честер	3.00	В. Мандзій, Йонкерс	1.00
І. Стец, Таскарора	3.00	І. Єдлінський, Лейк Ворд	1.00
д-р І. Гребеняк	3.00	М. Мартиненко, Трентон	1.00
А. Гнатченко, Філядельфія	3.00	П. Варніцька, Гаґерставн	1.00
М. Козарійчук, Шикаго	3.00	О. Омецінська, Дітройт	1.00
Укр. Хар. Сан. Служба		М. Куріца, Брукгейвен	1.00
(Шаповал) в Німеччині	3.00	Ігн. Соколовський, Рочестер	1.00
В. Брездун, Парма	3.00	Л. Зимад, Джерзі Сіті	1.00
Р. Коровайчук, Клівленд	3.00	О. Гринюк, Рочестер	1.00
В. Дучинський, Клівленд	3.00	Ф. Матлай, Ню Йорк	1.00
В. Романко, Дітройт	3.00	Г. Ганич, Філядельфія	1.00
В. Волинський, Клівленд	3.00	Р. Кміцикевич, Шикаго	1.00
С. Слабик, Лакавана	3.00	М. Микитишин, Іст Печок	1.00
д-р Е. Лебедович, Лейр	3.00	М. Околіта, Савт Гедлі	1.00
М. Демський, Парсипани	3.00	Р. Білинський, Ню Йорк	1.00
С. Шуст, Ню Йорк	3.00	П. Міляновський, Вест Б.	1.00
П. Дяченко, Шикаго	3.00	А. Кузишин, Ню Йорк	1.00
О. Стеткевич, Ню Йорк	2.00	П. Джиджирист, Трой	1.00
В. Туркало, Іст Тавтон	2.00	О. Юр, Філядельфія	1.00
С. Хомяк, Н. Маямі Біч	2.00	С. Рудий, Бофало	1.00
М. Гриценко, Еверет	2.00	Т. Юрчак, Сейлем	1.00
А. Сиум, [illegible]	2.00	В. Данець, Іст Орендж	1.00
Б. Желюк, Шикаго	2.00	В. Діденцак, Рочестер	1.00
		В. Шолдра, Джерзі Сіті	1.00

Ф. Д. Рузвелт молодший плянує поворот до активної політики

Вашингтон. — Співробітник щоденника „Ню Йорк Таймс" Воррен Вівер пише про те, що теперішній заступник секретаря торгівлі 49-річний Ф. Д. Рузвелт зі свого бюра може бачити східнє крило Білого Дому, в якому він перевів вакаційні місяці під час своїх студій. Але Ф. Д. Рузвелт покищо не мріє про те, щоб дістатися до довгорічного мешкання свого покійного батька — до Білого Дому, бо він згадує свій юнацький побут в палаці нюйорського губернатора в Олбані, де його батько жив як губернатор і звідки був вибраний вперше на президента ЗДА в 1932-му році. Молодший Ф. Д. Рузвелт плянує старатися про номінацію на кандидата на нюйорського губернатора в 1966-му році, бо теперішній республіканський губернатор Нелсон А. Рокефеллер заявив, що він старатиметься про вибір на третю каденцію, якщо в цьому році не здобуде президентури ЗДА. Ф. Д. Рузвелт молодший знає вже з досвіду, що здобути пост губернатора або сенатора не є легкою справою, хоч він носить ім'я славного Ф. Д. Рузвелта старшого.

Замість квітів на могилу
бл. п. ІРИНИ КАЛИМОН
складають десять долярів
на Наукове Товариство ім. Шевченка в Ню Йорку
Софія і Василь ЛЕВИ

ПОДЯКА

Дня 27-го лютого ц. р. з Волі Всевишнього відійшла від мене навіки моя Найдорожча, незабутня

СЕСТРА

ІРЕНА КАЛИМОН

У моєму безмежному горю я зустріла стільки співчуття, зрозуміння та доброго щирого серця, що хочу цією дорогою скласти своє сердечне Спасибіг. В першій мірі дякую Всеч. о. Библову за негайне прибуття, щоб уділити моїй Сестрі останні св. Тайни, а Всеч. о. Дибці за відправлення Парастасу та похоронного обряду. Моя дуже щира подяка Вп. П. Горняткевичам та Карановичам, які зараз же в першій хвилині поспішили до мене з поміччю. Дякую за їх моральну підтримку та за це, що зайнялися похоронами. Дякую Вп. Панам хору „Трембіта", які своїм прегарним співом причинилися до звеличення Панахиди. Дякую Вп. п. дир. О. Лисові, який не пожалів труду і прибув з Філядельфії, щоби, як односельчанин, попрощати Покійну в її останню дорогу тими теплими і щирими словами.

Дякую за прегарні квіти Вп. п. Горняткевичам, Карановичам, Темницький, Лякім та Голендрам. Дякую за Служби Божі Вп. п. М. Долинський, Яр. Ганкевич, Гординським, Горняткевичам, О. Лисові, Н. Мечник, Панкевичам, Петрівським, Сигаловим, М. Франко і д-р Хоркавій.

Дякую всім, що відпровадили моє Сестру в її вічну дорогу.

Н. Литвинові дякую не тільки за зразкове переведення похорону, але й за всю поміч, якої я від нього зазнала.

Нехай Всевишній винагородить усім сторицею.

ЯРОСЛАВА КАЛИМОН

ДЕНВЕРСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

47-ме Засідання Денверської Групи УВАН відбулося 8-го лютого і було присвячене доповіді англійською мовою п. Марії Гладун-Блох на тему „Іван Рудченко, проблема перекладу фолкльорних матеріялів". Про доповідачку, відому американську письменницю українського походження, ми вже згадували, головно з нагоди появи її останнього твору „Тета Америка". По виданні цього твору П. Блох звернула свою увагу в чарівний світ української казки і працює над перекладами казок, зібраних українським етнографом Іваном Рудченком. Своїм рефератом письменниця легонько відкрила двері до своєї письменницької робітні і казала: — ось глядіть, які то мої проблеми, які питання передімною, які труднощі, щоб передати американській дітворі красу української казки, не загубивши її чару, її оригінальности та її краси. Письменниця підчеркнула багатство української мови, а в зв'язку з тим величезні труднощі для перекладача. Бо хіба це легко знайти відповідні синоніми на такі слова, як „слобода", „призьба", досвітки", або одним-одніським словом переложити: „розбігатися", „повтікати", „мордочка", чи „скоренько", або знайти відповідну гру слів, щоб і римувалися, і сенс мали як у нашій казці: вузка — гуска, пекло — тепло. Вислухавши цього реферату ми можемо тільки висловити признання для письменниці, що взялася за таке діло. А результат її праці? У видавництві Ковард-МекКанн у Ню Йорку саме появилося її видання англійською мовою під наголовком: „Українські народні казки" (Юкрейнієн фолк Тейлс). Це дуже гарно видана книжка в полотняній окладинці, в якій поміщено 12 перекладів казок із оригінальних збірок Івана Рудченка і Марії Лукіяненко. Там і казка про пана Коцького, і про Козу-Дерезу, і про Котика та Півника та багато інших шедеврів нашої казкової літератури. Книжка гарно і багато ілюстрована нашим визначним мистцем Я. Гніздовським, що робить її тим цікавішою для молодого читача. У багатьох із нас є приятелі — американці, а у них діти, і ми не раз голову собі ламаємо, що такого їм в дарунок дати чи то під ялинку чи з нагоди іменин. Найновіша збірка перекладів П. М. Блох для нас це питання найкраще розв'язує.

Цьогорічний карнавал не був дуже веселий. Одинокий тільки Пласт влаштував Маланку. Вона відбулася 1-го лютого і тому прийшлось змінити назву Маланки на звичайні Зимові Вечерниці. Вони цього року відбулися в гарній та модерній залі, але може і тому деякі сталі гості з минулих років не з'явилися. Мабуть заблудили. Але заля була повна і Пласт здобув повний моральний та матеріяльний успіх.

Українська Студентська Громада в Боулдер, Колорадо, влаштувала 15-го лютого зустріч студентів з громадянством. Пластову домівку виповнила по береги студіююча молодь та представники громадянства, щоб обмінятися думками та передискутувати різні актуальні проблеми. Зустріч відкрила голова Громади, Ганнуся Винар. Привітала Гостей та поінформувала їх про працю громади. Під сучасну пору студіює на колорадських Високих Школах 16 українських студентів, з яких 9 є зорганізованих в Украін. Студентській Громаді, при Колорадському Університеті в Боулдері. Цікавий був виступ студента техніки Богдана Беймука, який щойно в 1960 р. приїхав до Колорада. Перед тим він студіював на технічному інституті у Вроцлаві в Польщі і на підставі власних спостережень поінформував присутніх про відносини на Високих Школах та про цілу шкільну систему в комуністичній Польщі. Польська школа, це не тільки інституція для навчання молоді, це передусім інституція для виховання тої молоді в комуністичному дусі. Студенти мусять належати до „Спілки Польської Молоді", ціллю якої є також виховування в військовому дусі, де навіть дівчата мусять раз на тиждень переходити військовий вишкіл. Наука в школах безплатна і є можливі стипендії, але за це відплачують студенти довг перед державою своєю працею після закінчення студій. У вихованні всеціло панує матеріялістичний напрям і офіційною є теорія Дарвіна про еволюційний розвій людини. До інших національностей, а головно українців, поляки ставляться вороже. Це відчувається і між студентами, яким батьки вщепили ненависть до всього, що українське. Тому, щоб оминути переслідувань, студенти не признаються, що є українського походження. Згідно з урядовими статистичними даними з 1957 року в Польщі було тоді 205 чужомовних шкіл, та найбільший відсоток припадає на школи для дітей російських офіцерів. Доповідач чув тільки про одну школу з українською навчальною мовою, педагогічний інститут в Барціцах у північній Польщі. В дальшій програмі зустрічі висловив дуже влучні та актуальні думки академічний дорадник Укр. Студ. Громади та член учительського збору Колорадського Університету, д-р Любомир Винар про завдання та можливості українського студента в ділянці пропаґанди української справи. Він підчеркнув, що в першій мірі солідна наука та добрі оцінки звернуть увагу на нашого студента і, спровокують, щоб ним інтересувалися учителі і товариші і тим здобудуть нам моральні успіхи. Друга справа, це інформації про Україну в дискусійних стрічах з учителями чи розмовах з товаришами. На це, щоб провадити успішні дискусії, збивати мильні арґументи опонентів, на це замало сказати: — це не так! Їм треба протиставити факти та правильні інформації; а до цього треба, щоб наша студіююча молодь мала краще наукове знання. Тому Укр. Студ. Громада повинна організувати курси українознавства, дискусійні вечори — панелі, та просити старше громадянство про допомогу чи то відповідними рефератами чи матеріялами. На ці теми вив'язалася жива виміна думок. Зустріч закінчилася споживанням смачного буфету, товариськими грами молоді та продовжуванням розмов на заторкнені питання при столиках. Дуже позитивним явищем була велика присутність молоді з передуніверситетських шкіл, що дає запоруку, що студентська громада в Боулдер може числити на доплив нових членів в будуччині.

46-ту річницю Крут відзначив денверський Пласт святочним апелем цілої станиці в неділю, 9-го лютого. О год. 11.30 рано зібралися в лавах усі улади Пласту, в числі 33-ох членів. Свято почалося звітами, апелем станичного до зібраного пластунства та вшануванням однохвилинною мовчакою пам'яті поляглих героїв. Мистецьку частину свята, що його підготовляв юнацький гурток „Вовків", виповнили доповідь юначки Міри Крупської, деклямації Лесі Руцицької, Петра Кальби, Бориса Прокопа і Володимира Чайківського та відспівання стрілецької пісні „Червона калина", а закінчено національним гимном. На залі були також присутні гості та родичі пластунів.

Українська католицька церква в Денвері за останніх кілька літ ґрунтовно змінила свій вигляд. Ті, що пам'ятають її ще з перед 5-ти літ, тепер напевно її не пізнали б. Перші зміни наступили в нутрі церкви в грудні, 1961. Тоді перебудовано святилище та склепіння, добудовано хори та сповідальниці, а стіни обведено дерев'яною лямперією. В тому ж часі поселився в Денвері наш артист-маляр Іван Денисенко, який з Арґентини переїхав до Америки і йому віддано малювання образів до іконостасу. Весною 1962 року мистець Денисенко покінчив ікони і тоді запрошено Преосвященного Владику Кир Ярослава Габра з Шикаґо посвятити іконостас, що відбулося дуже урочисто в червні, того ж року. Здавалося б, що вся робота вже зроблена і тепер настав час відпочинку. Але місцевий парох о. Павло Смаль тим не вдоволився. Його вражав зовнішній вигляд церкви, який робив дуже погане враження і архитектурно зовсім не нагадував церкви. Тому по короткій передишці о. Смаль приступив до дальшої реалізації своїх плянів, згідно з якими всі зовнішні стіни будуть обведені новою, червоною цеглою, а цілий фронт буде перебудований і надасть будівлі вигляду церкви. А вже найбільше змін буде в задній частині церковного будинку. Тут давніше було багато маленьких кімнат, в яких спершу мешкав парох, а пізніше містилася парохіяльна школа. Тепер цю частину значно продовжено, зліквідовано всі малі кімнати, збудовано сцену і тут буде тепер заля, в якій можна буде влаштовувати менші імпрези, поміщуючи приблизно 120 осіб. Всі ці роботи йдуть тепер повною ходою, і коли погода допише, то на Великдень все буде викінчене. Рівночасно з фізичною розбудовою церкви росте також слава про неї між місцевим американським населенням. Майже кожної неділі приходять сюди гості, часом цілими организованими групами, та захоплюються нашим обрядом. Дуже часто одержує о. Смаль запрошення від різних американських католицьких шкіл, щоб відправити Богослужбу в їхніх каплицях. Останньо наспіло таке запрошення від 557-го Відділу Лицарів Колюмба в Пуебльо, третьому по кількості населення місті Колорада. В неділю, 26-го січня приїхав до Денверу спеціяльний автобус і забрав пароха з церковним хором та вівтарними хлопцями до Пуебля, 113 миль на південь від Денверу. Там о год. 5-ій п. п. відправлено Службу Божу в авдиторії католицької Гай-Скул в присутності 600 осіб. Про успіх нашої відправи найкраще свідчить факт, що така велика скількість вірних приступила до св. Причастя, що забракло Найсвятіших Тайн, і частина людей мусіла опісля причащатися в сусідніх католицьких церквах. На відправі був присутнім також місцевий американський Єпископ. Після Відправи запрошено нашого пароха та всіх хористів на вечерю, під час якої о. Смаль подав ще багато інформацій про нашу церкву, які опісля були надруковані на сторінках місцевого католицького тижневика. Майже цілі перші сторінки видань з 27-го та 31-го січня були заповнені інформаціями про нашу Службу Божу, наш обряд, шикаґівську Єпархію та наших, замучених большевиками, Єпископів. Вони були багато ілюстровані знимками денверської церкви, портретами Єпископа Кир Ярослава та о. Смаля і сценами з відправи.

Загальні Збори відбули в місяці лютому аж дві наші організації. В дні 2-го лютого Спортове Товариство Україна здало звіт своєї минулорічної діяльности. Спортове життя в більшості обмежувалося до гри в відбиванку, а весною відбувся також турнір стукпук. Шаховий турнір, який був проголошений на той же час, не був закінчений з огляду на слабе заінтересування шахістів. Крім того спортовці відбули кілька літніх прогулянок, влаштували літній пікнік та помагали Пластові в організації Вечерниць. Нову Управу очолив п. Богдан Беймук, а членами стали Тамара Ткачук, Богдан Фіґлюс, Олег Беймук, Богдан Громик, Люба Шкапич та Марія Гуцало. 16-го лютого відбулися Загальні Збори 226-го Відділу УНСоюзу ім. Лесі Українки. На жаль заінтересування Зборами було дуже слабе і на понад 80 дорослих членів з'явилося тільки 11 осіб. Вислухавши звітів голови та секретаря, збори перевибрали ту саму Управу в складі: голова — І. Івахів, секретар — М. Кальба, скарбник — І. Тимкович.

Любомир Колтунюк

Короткі вісті

● **Юґославський професор** Антон Вратуса, прибічник Едварда Карделя, одного з „промінентів" комуністичної Юґославії і президента тамошнього так званого парляменту, поїхав до Америки студіювати взаємини між Конґресом і Білим Домом. Нащо це може пригодитися Юґославії, де існує однопартійна диктатура — не відомо.

● **В Італійській комуністичній партії**, найсильнішій з усіх некомуністичних країн великі спори в Больонії, де посадником є комуніст, гору взяли ліві екстремісти, сталіністи, які виступають проти офіційного партійного проводу і Пальміро Толіятті, партійного секретаря. Кількасот комуністів в Римі святкували демонстраційно 11-ті роковини смерти Сталіна.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Доповідь І. І. Бакала: „Проблема продукції молока в СССР і на Україні".

Доповідь І. І. Бакала була однією з трьох доповідей на конференції УВАН у ЗДА 8 червня 1963 року, що її влаштували Природничий Відділ і Північно-Економічна Секція.

Доповідач насвітлив, що планові завдання семирічки за перші чотири роки зірвано. І суспільний сектор, і індивідуальні власники корів, за прийнятим пляном, мусіли б мати щорічний приріст молока в 5,9 - 6,6 млн. тон, з того 2 млн. тон на Україні, а за чотири роки вся продукція молока мала зрости на 23.6 - 26.4 мілн. тон, з того по Україні на 8 мілн. тон. Проте офіційні статистичні дані показують інше. З 1959 по 1962 роки приріст продукції молока виносить 5.5 мілн. тон по СССР, а це вказує на те, що плянове завдання виконано лише на 23,3 - 20,8%. Зокрема Україна за цей час мала приріст на 0,9 мілн. тон і своє плянове завдання виконала на 11.2%. Ще більше ефективні показники відставання у виконанні плянового завдання показують обрахунки продукції на душу населення. На кінець семирічки (1965) передбачено випродукувати молока на душу населення в 458 кілограм. Фактично ж випродукувано в 1962 року 288 кг., що перевищує продукцію молока 1958 року на душу населення лише на 7,0 кг. і цим плянове завдання за чотири роки виконано лише на 6.9%. Характерно, як відзначив доповідач, поголів'я корів за останні чотири роки збільшилось на 4.6 мілн. голів і це збільшення пройшло коштом приросту його на фермах суспільного сектору. Кількість корів приватнього сектора за цей же час зменшилась на 2,4 мілн. голів, завдяки контрактації молодняка у колгоспників, обмеженню кормової бази та іншим заходам. В цілому планове завдання приросту поголів'я корів виконано на 51% і на січень 1963 р. в суспільному секторі було 21.8 млн. голів, а в індивідуальному користуванні — 16.1 мілн. голів. Отже, основним продуцентом молока є суспільний сектор і саме він є в глибокому прориві щодо постачання населенню молока і молочних продуктів.

Щоб пом'ягшити с. к. кризу, а особливо в тваринництві, провід Комуністичної партії і сам Хрущов ще в 1960 - 1962 роках провели ряд республіканських і зональних нарад по сільському господарству, вживаючи на цих нарадах різних засобів пропаґанди, піднімаючи так званий „актив села" на соціялістичне змагання на виконання планових завдань та водночас викриваючи породжену системою практику приписок, фальшування господарської звітности. Та ці заходи без реальної розв'язки проблеми оплати праці, а то й зміни цілої системи сільського господарства, на що комуністичне керівництво СССР не може зважитись, не дали сподіваних наслідків. Продукція молока в радгоспах і колгоспах за офіційними статистичними даними з 1959 по 1962 рік впала з 2067 кг. до 1851 кг на корову, а зокрема по колгоспах — з 2004 до 1762 кг. Якщо ж взяти надій молока на одну фуражну корову всіх секторів, то він в 1961 року ставив 1722 кг, а в 1962 р. — 1700 кг. Це є віддзеркаленням політики партії, яка підпорядковує сільське господарство інтересам партії, нехтуючи інтересами колгоспників та робітників радгоспів. Для ілюстрації доповідач навів ряд конкретних прикладів щодо оплати праці в колгоспах. Так, бригадири і їх заступники дістають начислення по 70-80 трудоднів на місяць, а доярки чи скотарі-фуражири по 20 - 25 трудоднів і це при тому, що доярки й скотарі мають працювати на фермі з 5 год. ранку до 8 год. вечора; про таку роботу колгоспниці говорять: „пішла на ферму, значить відмовилась від дому, лише будеш приходити ночувати як квартирантка".

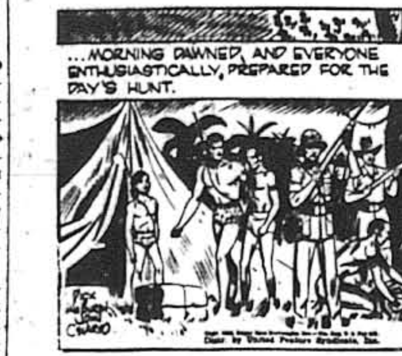
Праця на фермах порівняно ще мало механізована, особливо такі трудомісткі процеси, як доїння корів, водопостачання, заготівля й роздача кормів, тощо. В Запорізькій області є понад 2 тисячі електродоїльних апаратів, а в дії з них не більше третини, про що пише „Радянська Україна" з 22 січня 63 р. Деякі господарства не використовують цих агрегатів, бо бракує підготованих доярок або бракує запасних частин. Водопостачання, там де воно є, часто вибуває з ладу і худоба в зимову пору по кілька діб не дістає води. Не розв'язана й проблема кормів, хоч тепер заготовляють більше поживних культур: кукурудзи, цукрових буряків, бобових, але практично їх не вистачає і використовують корми, як пише „Радянська Україна" безконтрольно і безгосподарно. Ця газета з 12 лютого 63 р. пише, що в колгоспі ім. Енґельса на Кіровоградщині силос і жом, які дають худобі, „не тільки не вгризеш зубами, а й кайлом не врубаєш" і що таке становище є „типовим для багатьох господарств области". Стан заготівлі кормів і використання їх, як і догляд за худобою, значною мірою залежать від технічного обладнання ферм і оплати праці.

Недостатня механізація процесів виробництва позначається й на продуктивності праці. На продукцію центнера молока в радгоспах витрачається 14,2 годин, а в колгоспах 20,8 год. На фермах же в ЗДА — лише 4,7 годин. Пересічно-американський показник затрати праці на виробництво центнера молока зустрічаються в СССР лише на фермах „маяках", які, як штучний витвір, часто гаснуть.

Питання матеріяльного зацікавлення колгоспників і робітників радгоспів, як стимул до підвищення продуктивности праці, стало предметом обговорення на пленумах ЦК КПСС, пленумах комуністичних партій союзних республік та партійних з'їздів ще з 1953 року. На березневому пленумі ЦК КПСС Хрущов сказав: „треба зацікавити людей у кращому використанні землі і техніки. Мусить бути додаткова оплата, щоб кожний робітник був зацікавлений у підвищенні продуктивности праці". Але цей стимул спрямовано на перевиконання планових завдань і, як вияснює радянська преса, він має бути реґульований так, щоб колгоспник натурою діставав за свій понаднормований труд таку кількість продуктів, яка не перевищувала б потреб самого колгоспного двору, інакше така оплата буде сприяти надмірному розширенню торгівлі приватного сектора. Отже засіб підлещування матеріяльним стимулом відреґульовано так, щоб обмежити колгоспника чи робітника радгоспу до норми споживчого мінімуму, а це вже не може бути жодним стимулом до піднесення продуктивности праці. Через це проблема розвитку тваринницьких ферм, продукція молока лишається нерозв'язаною і, як висловився сам Хрущов, господарства „топчуться на місці".

Після доповіді відбулася дискусія, в якій взяли участь проф. І. Замша, агроном С. Бервицький та інші. **І. М.**

ТАРЗАН, ч. 5203. На ловах...

Світало, і всі з захопленням приготовлялися до полювання вдень.

Тарзана вибрали на провідника ловів і він вів свою групу в глибину джунґлів...

Але він не знав, що нещасливий випадок мав статися!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 14-го БЕРЕЗНЯ 1964 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Володимира 130 Відд. в 8-ій год. веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 Іст 7-ма вул. — І. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го БЕРЕЗНЯ 1964 р.

МЕНВІЛ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 349-ий Відд. в 2-ій год. по пол. в Домівці УНДому в Раритані. Проситься всіх членів прибути. — І. Окопний, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 75 Відд. в 1-ій год. по пол. в залі УНДому при вул. Мартін. Проситься вирівнювати свої залеглості. — Леськів, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. Дж. Квартальні збори С-ва Любов 37 Відд. в 3-ій год. по пол. в УНДомі, 214 Фултон вул. Порядок нарад: Звіт Контр. Комісії за 3 місяці, читання протоколу з Річних Зборів, та інші справи. — А. Гнатюк, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя 292-ий Відд. в год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, голова, О. Рудницький, секр.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. о. Миколая 175 Відд. в 1-ій год. по пол. в залі УНДому при вул. Мартін. — С. П. Крупка, секр.

БАЛТИМОР, Мд. Місячні збори Б-ва Пресв. Тройці 320 Відд. в 2-ій год. по пол. в Укр. Гор. Клюбі при 3101 O'Donnel St. Проситься членство прибути. Д. Пісецький, предс., І. Малко, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори і побір вкладок Б-ва св. Ів. Хрестителя 76 Відд. в 1-ій год. по пол. в Укр. Кат. Школі при Айві вул. і Сенфорд Аве. Проситься членство вирівняти свої заборгованості. Вкладки можна вплачувати у секретаря при 145 Вест Енд Аве. — М. Демчук, предс., В. Салабун, секр.

Посмертні згадки

ВОЛОДИМИР ЕВСТАХІЙ ЯНДА, організатор і постійний секретар 503 Пластового Відділу УНСоюзу в Едмонтоні, помер у середу 12-го лютого 1964 р. на 58-му році життя. Покійний народився в с. Сколошів, Ярославського повіту в Галичині. Від молодечих років був активним громадським і політичним діячем; за студентських часів і пізніше, діячем ЦЕЗУС-у й ОУН; в останньому часі — секретарем едмонтонського відділу Комітету Українців Канади, кількакратним членом філії УНО в Едмонтоні, членом церковного комітету укр. кат. парафії св. Юрія Переможця і активним членом інших укр. організацій. Покійний залишив у глибокому смутку дружину Ольгу, сина Володимира, дочок Дзвінку і Мотрю, брата Дмитра в Едмонтоні і дві сестри в Україні. Похорон відбувся 15 лютого ц. р. з церкви св. Юрія Переможця на український цвинтар св. Михаїла.

Вічна Йому Пам'ять!

С. Штендера, предс.

АНТОНІ ФІЛ, довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка 349-ий Відд. УНСоюзу в Менвіл, Н. Дж., помер 26 лютого 1964 р. Покійний народився 19 грудня 1880 р. в с. Новосільці, п. Сянок. До УНСоюзу вступив 1923 р. і був активним членом. Полишив сина Володимира і 2 дочки Зофію і Гелен, 7 внуків, правнука, 3 братів: Павла і Михайла в Україні і Йосипа в Ню Йорку. Похорон відбувся 29 лютого ц. р. при участі родини, членів Т-ва і приятелів. Тлінні останки Покійного спочивають на цвинтарі в Менвіл, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

І. Окопний, секр.